

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ
1953 — 1954

Α' ΔΙΜΗΝΟΝ ΤΟΥ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1953—1954

ΤΟΜΟΣ
▲

Ἀριθ.
Τεύχους **1**

Διὰ τοῦ παρόντος τεύχους αἱ "ΣΠΟΥΔΑΙ," εἰσέρχονται
εἰς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς των

Η ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΒΡΥΞΕΛΛΩΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΛΕΟΝΤΟΣ ΜΑΚΚΑ

Ὁ βουλευτὴς καὶ πρῶην ὑπουργὸς κ. *Δ. Μακκάς* ἔλαβε μέρος, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας, εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν Βρυξελλῶν ἣτις ὀργανώθη ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως Εὐρωπαϊκῆς Κινήσεως διὰ τὴν μελέτην οἰκονομικῶν θεμάτων ἰδιαιτέρως ἐνδιαφερόντων τὴν Ἑλλάδα. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του—καὶ συγκεκριμένως τὴν 16 Δεκεμβρίου 1953—ὁ κ. Μακκάς ἔδωσε διάλεξιν ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀποστολῆς του εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἡ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος Οἰκονομικὴ Διάσκεψις τῶν Βρυξελλῶν». Τὴν ἐν λόγῳ διάλεξιν, Δ' εἰς τὴν ἐφετεινὴν σειρὰν τῶν ὁμιλιῶν «τῆς Τετάρτης» τῆς Α.Σ.Β.Σ., ἐπρολόγισε ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς Καθηγητὴς κ. Στρ. Κ. Παπαϊωάννου, ἐξάρας ἰδιαιτέρως τὴν εἰλικρινῆ φιλίαν καὶ ἀγάπην τοῦ κ. Μακκά πρός τὴν Α.Σ.Β.Σ.

Πράγματι τὸ βῆμα αὐτὸ μοῦ εἶναι καὶ γινώριμον καὶ προσφιλέστατον. Ἀνεκαθεν ὑπῆρξα ὄχι μόνον φίλος ἀλλὰ καὶ θερμὸς θιασώτης τῆς Ἀνωτέρας—καὶ ἐλπίζω κάποτε καὶ Ἀνωτάτης—Σχολῆς τῶν Βιομηχανικῶν Σπουδῶν καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς πλευρᾶς δὲν ἔχω παρὰ νὰ εὐχαριστήσω θερμότατα τὴν φιλαλήθειαν τοῦ ἀγαπητοῦ σας Διευθυντοῦ, διότι εἶπε πράγματι ἐκείνο τὸ ὅποιον συμβαίνει. Ἀλλὰ θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ εἰσέλθω εἰς τὸ θέμα μας, τὸ ὅποιον βεβαίως ἐφάπτεται πολὺ τῆς Εὐρωπαϊκῆς πρὸς τὴν Ἐνωσιν κινήσεως. Αὕτη, καθὼς θὰ εἶδατε καὶ ἀπὸ τὸ προχθεσινὸν διαγγέλμα τοῦ Βασιλέως, λαμβάνει καὶ τὴν πανηγυρικὴν πλέον δόναμιν ἐνός, ἃς εἴπωμεν, ἠθικοῦ συμβολαίου καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔλων ἐκείνων ὅσοι θέλουσι μίαν Εὐρώπην ἀνταξίαν τοῦ παρελθόντος τῆς καὶ γόνιμον διὰ τὸ μέλλον.

Πράγματι, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις καταλήγει νὰ ἀποτελῆ γενικὴν συνείδησιν ἔλων τῶν λαῶν, ἰδίως τῆς ἐπιλέκτου ἐκείνης τάξεως τῶν Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανῶν ποὺ ἀντιλαμβάνονται ὅτι οἱ ἀπὸ 150 τουλάχιστον ἐτῶν ἀγῶνες τῆς ὑπῆρξαν κατ' οὐσίαν ἐμφύλιοι πόλεμοι, οἱ ὅποιοι τὴν κατεσπάραξαν, οἱ ὅποιοι τὴν

ἐξησθένησαν, οἱ ὅποιοι ἐκινδύνευσαν πρὸς συγγίην καὶ νὰ τὴν ἐξαφανίσουν. Ἡ Εὐρώπη, ἐὰν ἔχῃ ἐλπίδας ὑπάρξεως, ἐλπίδας γονίμου μέλλοντος καὶ τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιτελέσῃ ἕνα μεγάλο μέρος ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἐν συνεχείᾳ πλέον θὰ ἐπιτελῇ ἀπέναντι τοῦ παρελθόντος της. τὴν ἐλπίδα αὐτὴν θὰ τὴν στηρίξῃ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ἑνωσιν. Ἄν δὲν ἀπατώμαι, ἤδη ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου σὰς ἐτόνισα, ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο, ἀλλὰ τὸν νόμον τὸν ἐπιστημονικὸν ἐκείνον ὁ ὅποιος, καταργῶν πλέον οὐσιαστικῶς τὰς ἀποστάσεις, κατέστησε τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης ἐπαρχίας μιᾶς καὶ μόνης πατρίδος, εἰς τὴν ὁποίαν βεβαίως δὲν πρόκειται νὰ ἐκλείψουν αἱ κατὰ μέρος πατρίδες—αὐτὸ οὐδεὶς θὰ τὸ ἠνείχετο, ἀλλὰ ἰδιαιτέρως δὲν θὰ τὸ ἠνειχόμεθα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνας—ἀλλὰ μέσα εἰς τὴν ὁποίαν γενικὴν πατρίδα, τουναντίον, αἱ κατὰ μέρος πατρίδες, τὰ κατὰ μέρος ἔθνη, αἱ κατὰ μέρος παραδόσεις, αἱ ἰδιορρυθμίαι τῶν διαφόρων λαῶν, θὰ δώσουν ἀκριβῶς ἐκείνον τὸν πλοῦτον τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὀντότητος, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἀνθίσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον ἡ Εὐρώπη.

Ἐνα πρᾶγμα ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς πρέπει νὰ γίνῃ ἐπίσης συνείδησις. Ὅτι εἰς τὸ μέλλον οὐδὲν θέμα εἶναι πλέον καθαρῶς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καὶ καθαρῶς ἐσωτερικῆς ἱκανότητος. Οἰονδήποτε θέμα, ἀκόμη ἴσως καὶ τὸ ὅτι εἰμὲθα συγκεντρωμένοι ἀπόψε ἔδω ὅλοι, ὀφείλεται εἰς μίαν συνολικὴν ὁμαδικὴν προσπάθειαν τῶν ἐλευθέρων λαῶν καὶ εἶναι θέμα ἐφαπτόμενον ἀσφαλῶς τῆς διεθνούς ζωῆς. Κατὰ πόσον μεῖζονα λόγον μεγάλα προβλήματα, ὅπως τὸ πρόβλημα τῆς ἀμύνης, ὅπως τὸ πρόβλημα τὸ οἰκονομικόν, ὅπως τὰ προβλήματα τὰ κοινωνικά, προβλήματα μεταφορῶν, προβλήματα ἐμπορίου καὶ τὰ λοιπά, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὀδηγηθοῦν εἰς μίαν λύσιν, ἐὰν ἡ λύσις αὐτὴ δὲν ἔχῃ ἕνα εὐρύτερον τοῦ στενοῦ ἔθνικου χαρακτήρα.

Αὐτὸ νομίζω ὅτι πλέον πρέπει νὰ γίνῃ μία γενικὴ συνείδησις, τῆς ὁποίας ἡ ἀντίληψις, ἡ ἐπίγνωσις, νομίζω ὅτι εὐρίσκει ἕνα διδάγμα εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ πρᾶγματα τῶν τελευταίων τουλάχιστον δέκα ἢ δώδεκα ἐτῶν. Διότι, ἐὰν ἡ Ἑλλάς κατῴρθωσε νὰ ἀπελευθερωθῇ μετὰ τὴν τριετὴ καὶ πλέον δουλείαν της, ὀφείλεται ἀσφαλῶς εἰς τὴν ὁμαδικὴν προσπάθειαν τῶν ἐλευθέρων λαῶν. Ἐὰν ἔπειτα κατῴρθωσε νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸσας δυσχερείας καὶ ἰδιαιτέρως τὸν συμμοριτοπόλεμον καὶ αὐτὸ δὲν ἐπετεύχθη ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μὲ ἑλληνικὰ μέσα—βεβαίως τὸ αἷμα ὑπῆρξεν ἀποκλειστικῶς φεῦ! ἑλληνικόν—ἀλλὰ τὰ μέσα ἦσαν διεθνή καὶ ἰδίως τὰ ἀμερικανικὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπέτρεψαν νὰ διατηρήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν σημερινὴν πλέον ἐποχὴν, τὸ σχέδιον Μάρσαλ ὑπῆρξεν ἐπίσης μία μεγάλη διεθνὴς χειρονομία τῆς Ἀμερικῆς. Οὐδέποτε δὲ θὰ λησμονηθῇ ὅτι τὸ σχέδιον Μάρσαλ, ἀκόμη καὶ ἐν τῇ γενέσει τού, εἶχε δύο σκέλη, τὸ ἐν ἐκ τῶν ὁποίων οἱ Εὐρωπαῖοι συχνὰ ἠθέλησαν νὰ λησμονήσουν, διότι τοὺς ἦτο ὀλιγώτερον εὐκολον μὲ αὐτὸ τὸ σκέλος νὰ προχωρήσουν. Διότι τὸ σχέδιον Μάρσαλ δὲν εἶχε μόνον τὴν ἀξίαν μιᾶς χαριστικῆς πράξεως τῆς Ἀμερικῆς πρὸς τὴν Εὐρώπην διὰ νὰ ὀλοκληρωθῇ μετὰ τὰ τεράστια ἐρείπια τοῦ πολέμου ἡ ἀνασυγκρότησις τῆς Εὐρώπης· εἶχε καὶ μίαν ἄλλην ἐπιταγὴν. Ἡ ἐπιταγὴ αὕτη, ἀποτελοῦσα τὸ δευτέρον σκέλος τοῦ ἦτο ἡ ἀλληλοβοήθεια τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, μὲ σκοπὸν ὅπως διὰ μέσου αὐτῆς ταύτης τῆς εὐρωπαϊκῆς ζωῆς μέσα εἰς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ὀργανισμοῦ, ἀνευρεθοῦν ἐκείναι αἱ λύσεις αἱ ὁποῖαι θὰ τὴν ἡβραῖω.

νον και θα την καθιστούσαν πλέον μίαν μόνιμον και αθύπαρκτον δυνατότητα της ηπείρου μας.

Τούτο κάπως ἐλησμονήθη, ιδίως κατά τὰ ἔτη κατά τὰ ὁποῖα ἤρχοντο και ἀθρόα εισέρρεον εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ ἑκατομύρια τοῦ σχεδίου Μάρσαλ. Ἦδη ὅμως τὸ σχέδιον Μάρσαλ τείνει πρὸς τὴν πλήρη ἐξάντλησίν του πλέον, και ὀλίγα θὰ εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὠρισμένοι τινες χώραι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐλπίζω και ἡ Ἑλλάς, θὰ ἔχουν νὰ ἀποκομίσουν περαιτέρω ὡς βοήθειαν ἀμερικανικὴν. Τούτου δοθέντος, ἔγινε σαφῶς ἀντιληπτὸν ἀπὸ ἐνὸς και πλέον ἔτους ἀπὸ τὴν σημερινὴν κυβέρνησιν, ὅτι μᾶς ἔμενε νὰ κοιτάξωμεν ἐπὶ τῶν ἰδίων μας ποδῶν νὰ στηριχθῶμεν, θεθαίως βοηθούμενοι και ἀπὸ τοὺς ξένους, ἀλλὰ πλέον ὄχι κατά τρόπον χαριστικόν. Δηλαδή ὅτι ὑπῆρχε και ὑπάρχει και θὰ ὑπάρχη ἡ δυνατότης, ὑπῆρχε, ὑπάρχει και θὰ ὑπάρχη ἡ ὑποχρέωσις ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων νὰ κοιτάξουν ὅπως διὰ τῶν ἰδίων των μέσων ἀποκτήσουν τὴν ἰσορροπίαν ἐκείνην τῶν ἐξωτερικῶν των πληρωμῶν, τοῦ ἐμπορικοῦ των ἰσοζυγίου, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν θὰ γίνουν, δὲν λέγω αὐτάρκειαι— ἡ λέξις αὐτὴ δὲν μοῦ ἀρέσει καθόλου— ἀλλὰ θὰ γίνουν κάπως αὐτοδύναμοι, ὥστε μέσα εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν οἰκογένειαν νὰ ἠμπορέσουν νὰ παύξουν τὸν ρόλον ἐκείνον τὸν ὁποῖον και ἡ γεωγραφία και ἡ ἱστορία και τὸ μέλλον τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς μᾶς ἐπιβάλλει νὰ παύξωμεν. Δηλαδή, και πάλιν τὸ θέμα ἐμφανίζεται ὡς θέμα ἰδίως διεθνoῦς ἐμπορικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος και εἶναι θέμα ὑπάρξεως, εἰσορῆς, προσελκύσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκείνου τοῦ κεφαλαίου ὁποῖο ἐκείνης τῆς ὀργανωτικῆς, ἀκόμη ἴσως, συμβολῆς τῆς ὁποίας στερούμεθα, διότι και ἐκείνης τῆς ὀργανωτικῆς, ἀκόμη ἴσως, συμβολῆς τῆς ὁποίας στερούμεθα, διότι τῶν ἄλλων πάντων δὲν στερούμεθα. Ἀφοῦ εἶναι γνωστὸν ὅτι και ἐργατικὸν πληθυσμὸν ἔχομεν, ὑπὲρ μάλιστα τὸ δέον, πέραν ἀπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας ἀπορροφήσεως. Ἀλλὰ ἔχομεν και ὅλα τὰ ἄλλα δεδομένα. Ἐχομεν δηλαδή τὸν φυσικὸν ἐκείνον πλοῦτον, τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους θησαυροὺς, διὰ τὴν ἀξιοποίησιν ὁμοῦ τῶν ὁποίων παραμένει πρὸς ἐξέυρξιν κεφάλαιον. Κεφαλαίου δὲ στερούμεθα.

Εὐτυχῶς, τοῦτο ἔγινεν ἀντιληπτὸν, ὅταν τὸ σχέδιον Μάρσαλ ἤρχισε βαίνει σαφῶς πρὸς τὴν δύσιν του, ὅσον ἀφορᾷ τουλάχιστον τὴν Ἑλλάδα, και μάλιστα ὄχι μόνον εὐτυχῶς ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλὰ και ἀπὸ τοὺς ξένους, σπουδαίους και μεγάλους φίλους μας. Ὅφειλω δὲ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου νὰ ἐκφράσω πρὶν ἀπ' ὅλα— θὰ τὸ ἐπαναλάβω δὲ και εἰς τὸ τέλος και θὰ ἰδῆτε πόσον ἔχω δίκαιον νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνω διαρκῶς— νὰ ἐκφράσω τὴν βαθυτάτην, τὴν ζηροτάτην μας εὐγνωμοσύνην πρὸς ἕνα μεγάλον Εὐρωπαῖον, πρὸς ἕνα ἀνθρωπον τοῦ διαμετρήματος και τοῦ ὀνόματος τοῦ Πῶλ Ἀνρὺ Σπάακ, ὁ ὁποῖος ἴσως ὅσον οὐδεὶς, ἴσως ὅσον μόνον ὁ Τσῳρτσιλ πρὸ 12 ἢ 14 ἐτῶν και ὁ Τροῦμαν πρὸ ὀκταετίας, ἀντελήφθη ὅτι πρέπει νὰ τάξη ὡς ἕνα ἐκ τῶν πρωταρχικῶν πλέον σκοπῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς του σταδιοδρομίας, τῆς Εὐρωπαϊκῆς του δραστηριότητος, τὴν πλήρη ἐδραίωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ παράγοντος, ὡς παράγοντος και ἀμύνης και εἰρήνης ἀλλὰ και μελλοντικῆς εὐημερίας, μέσα εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν οἰκογένειαν.

Τὸ γεγονός ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἀντιληπτὸν σὰς ἐξηγεῖ διατὶ ἀπεφασίσθη ἀπὸ τὸ «Εὐρωπαϊκὸν Κίνημα», τοῦ ὁποῖου ὁ κ. Σπάακ προεδρεύει, διαδεχθεὶς εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν τὸν Τσῳρτσιλ τὸν ἴδιον, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ τελευταῖος οὗτος ἐπαγγέλθη εἰς τὴν πρωθυπουργίαν τῆς μεγάλης του πατρίδος, σὰς ἐξηγεῖ διατὶ ὁ κ. Σπάακ, ἠθέλησε νὰ ὑπάρξῃ μία εἰδικὴ διάσκεψις, ἡ ὁποία νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὰ ἑλληνικὰ προβλήματα.

Ἡ διάσκεψις αὐτή, ὅλοι ἴσως τὸ γνωρίζετε, ἐπρόκειτο νὰ συνέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐπρόκειτο νὸ συνέλθῃ κατ' ἀρχὰς περὶ τὰ τέλη Ὀκτωβρίου, ἔπειτα ἀνεβλήθη διὰ τὰ τέλη Νοεμβρίου, ἀλλὰ, ὑπῆρχεν ἓνα μεγάλο «ἀλλά», τὸ ὅποσον ἦτο ἡ δυσχέρεια, ἵνα μὴ εἶπω ἡ ἀδυναμία τοῦ κυριωτέρου ἔμπνευστοῦ τῆς κινήσεως αὐτῆς, αὐτοῦ τούτου τοῦ προέδρου Σπᾶακ, ὅπως ἔστω καὶ μίαν ἡμέραν ἀπομακρυνθῇ τῆς ἰδίας του πατρίδος, ὅπου μεγάλοι κοινοβουλευτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἀγῶνες καὶ μεγάλαι ζυμώσεις ἀκόμη τὸν καθήλωναν καὶ ὁπόθεν δὲν θὰ ἠμποροῦσε βεβαίως νὰ κινήτοποιήσῃ, νὰ προσανατολίσῃ, νὰ ἐμνεύσῃ καὶ νὰ καθοδηγήσῃ πρὸς τὰ ὀριστικά της συμπεράσματα τὴν διάσκεψιν αὐτήν, ἐὰν αὕτη ἐγένετο εἰς τὰς Ἀθήνας. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν πρὸ 20 περιπτου ἡμερῶν μετέβην διὰ πρώτην φοράν, τὸν τελευταῖον αὐτὸν καιρὸν, εἰς τὰς Βρυξέλλας, ἐλήφθη ἀπόφασις ὅπως ἡ Διάσκεψις γίνῃ πλέον ἐκεῖ. Καὶ ἐκεῖ ἐγένεον.

Ἡ Ἑλλάς εἶχε κάμει μίαν μεγάλην προεργασίαν ἀπὸ πρὶν. Συναντῶ δὲ καὶ βλέπω ἐδῶ σήμερον, πολλὰ γινώριμα πρόσωπα, τὸν κ. Ἀγαπητίδην, τὸν κ. Ζακόπουλον καὶ τὸν κ. Χωραφᾶν, οἱ ὅποιοι, ἀπὸ πρὶν, μὲ ἓνα ἀφάνταστον ζῆλον μᾶς εἶχαν βοηθήσῃ εἰς ὄλην αὐτὴν τὴν προεργασίαν. Δυστυχῶς, δὲν ἦτο δυνατὸν ὅλοι μᾶς νὰ μεταβῶμεν εἰς τὰς Βρυξέλλας. Ἐκεῖ μετέβημεν 12 καὶ ἴσως καὶ αὐτὸς ὁ ἀποστολικὸς ἀριθμὸς ἐκρίθη κατὰ ἓναν κάποιον τρόπον ὑπερβολικὸς ἀπὸ ὀρισμένα ὄργανα τῆς δημοσίας μας γνώμης. Ὑπερβολικὸς ἴσως - ἴσως, διότι ἠγγούον καὶ τὸ ὅτι ὅλοι μετέβημεν ἐκεῖ μὲ ἔξοδα τῶν ξένων φίλων μας καὶ ὄχι μὲ ἔξοδα τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἢ Ἑλληνικῆς τινος ἀρχῆς, καὶ ἐπίσης διότι ἠγγούον, πιθανώτατα, ὅτι ἐχρηιάζετο διὰ κάθε θέμα ὁ εἰδικός, οὕτως εἰπεῖν, συζητητῆς.

Μετέβημεν 12 καὶ χαίρομαι ἐξαιρετικὰ ὅτι πολλῶν ἐξ αὐτῶν τὰ πρόσωπα συναντῶ ἐδῶ. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψουν καὶ ὁ κ. Πεσμαζόγλου καὶ ὁ κ. Γαλάνης καὶ ὁ κ. Μπερνάρης καὶ ὁ κ. Εὐλάμπιος καὶ ὁ κ. Κωνσταντινίδης, πολυτιμώτατος καὶ αὐτὸς, νὰ ἐξάρω τὴν δρᾶσιν, τὴν ὅποιαν ἀνέπτυξαν ἐκεῖ, κοντὰ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τοὺς μὴ παρόντας ἀπόψε, κοντὰ εἰς τὸν κ. Φώτην Μακρῆν καὶ τὸν συνεργάτην του τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἑργατῶν Ἑλλάδος, τὸν κ. Χατζόπουλον. Κοντὰ ἐπίσης εἰς τὸν ἀγαπητὸν καὶ παλαιότατόν μου φίλον κ. Μπακάλμπασην, ὁ ὅποιος καὶ αὐτὸς ὑπῆρξεν ἀκαταγώνιστος εἰς τὴν βοήθειαν, τὴν ὅποιαν μᾶς προσέφερεν ἐκεῖ.

Ἡ ἐργασία ὑπῆρξεν ταχεῖα, ἀλλ' ὄχι καὶ εὐκολος. Εἴχαμεν νὰ κάνωμεν βεβαίως μὲ τὸν ἀφάνταστον καὶ τὸν ἐκ τῶν προτέρων, οὕτως εἰπεῖν, προκατεληγμένον φιλελληνισμόν τοῦ κ. Σπᾶακ. Ἀλλὰ ἔπρεπε καὶ εἰς τὸν κ. Σπᾶακ τὸν ἴδιον νὰ δώσωμεν ὄπλα καὶ ἐπιχειρήματα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ξένους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐκεῖ καὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ μεγάλοι τραπεζῖται καὶ μεγάλοι βιομήχανοι, ἐπομένως φορεῖς καὶ ἀγωγοὶ μεγάλων εὐρωπαϊκῶν συμφερόντων, ἐνίοτε, σπεύδω νὰ τὸ εἶπω, ἀντιτιθεμένων πρὸς τὰ ἰδικὰ μας. Ἐπρεπε ἀπέναντι αὐτῶν νὰ εἴμεθα ὀπλισμένοι, δι' αὐτὸ καὶ ἐπήγαμεν τόσον πολυἀριθμοί, δι' αὐτὸ καὶ ἐπήγαμεν μὲ μίαν πανοπλίαν ἐνὸς συνόλου εἰσηγήσεων, αἱ ὅποιαι, δεθεῖσαι εἰς τόμον, ἀπέτελεσαν ἓναν ὄγκον 180 περίπου σελίδων καὶ συνιστοῦν ἓν πραγματικὸν μνημεῖον ἐργασίας, ποῦ δικαιοῦμαι, νομίζω, νὰ ἐξάρω διότι εἶχα τὸν μικρότερον ρόλον εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν του, ἀληθινὸν μνημεῖον διὰ τὴν ἐπισήμανσιν τῶν ζωντανῶν σημερινῶν οἰκονομικῶν προβλημάτων τῆς Ἑλλάδος εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκο-

νομικής της ζωής και διὰ τὴν ἐπιχειρηματολογία ἐκείνην ἢ ὁποία ἐχρηιάζετο διὰ τὴν δικαιολογήσῃ, τὴν νομιμοποίησῃ τὰ αἰτήματα τὰ ὁποία εἶχομεν νὰ διατυπώσωμεν ἐνώπιον τῶν ξένων.

Αἱ συζητήσεις, σὰς ἐπαναλαμβάνω, ὑπῆρξαν ἐνίοτε δυσχερεῖς, ἐνίοτε δύσκολοι. Ἐπὶ τὰς ἐμολογήσῃ ὅτι θὰ ἦμην ἀπογοητευμένος ἐὰν ἦσαν εὐκολοί, διότι τότε θὰ ἐφαίνοντο ὡς ἀφορῶσαι ἐργασίαν εἰς τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἀπέδιδαν οἱ ξένοι ἐπαρκῆ σημασίαν. Τὸ γεγονός εἶναι, ἀντιθέτως, σημαντικὸν ὅτι τὴν συνεζήτησαν, ὅτι ἐνίοτε βῆμα πρὸς βῆμα ἀντεδίκησαν κάποτε καὶ μὲ τοὺς ἰδικούς μας, — ἐλησμόνησα δὲ μεταξὺ τῶν ἰδικῶν μας, καὶ αὐτὴν τὴν στιγμήν μου ἔρχεται εἰς τὴν σκέψιν, νὰ σὰς ἀναφέρω τὸν ἀγαπητόν μας κ. Ζιζδην, διάδοχόν μου εἰς τὸ ὕπουργεῖον τῆς Βιομηχανίας καὶ πολιτικόν μου ἀντίπαλον αὐτὴν τὴν στιγμήν, τοῦ ὁποίου ὅμως δι' αὐτὸν τὸν λόγον χαίρομαι διότι ἤμπορῶ νὰ κάμω ἐδῶ τὸ ζωηρότατον ἐγκώμιον, τονίζων τὸν μεγάλον ρόλον τὸν ὁπρῖον ἔπαιξεν κατὰ τὰς συζητήσεις τῶν Βρυξελλῶν.

Πάντως ἐφθάσαμεν εἰς τὰ ἐξῆς συμπεράσματα : Καὶ αὐτὰ θὰ ἤθελα δι' ὀλίγων νὰ σὰς τονίσω, διότι νομίζω ὅτι ἤμποροῦν, ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις, τὰς ὁποίας ἐν τέλει θὰ σὰς τονίσω, νὰ παίξουν ἀποφασιστικὸν ρόλον διὰ τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τοῦ τόπου μας.

Τὸ πρωτόκολλον, τὸ ὁποῖον ὑπεγράψαμεν ὁ κ. Σπάακ ἐκ μέρους τοῦ «Εὐρωπαϊκοῦ Κινήματος» καὶ ἐγώ, ἐφ' ὅσον εἶχα τὴν εὐθύνην, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ προΐσταμαι τῆς ἑλληνικῆς ομάδος, τὸ πρωτόκολλον αὐτό, τὸ ὁποῖον φέρει ἡμερομηνίαν 4 Δεκεμβρίου 1953, εἶναι, — τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι εἶναι— ἕνα ἀπὸ τὰ ὀλίγα ἔγγραφα, τὰ ὁποία ὄχι μόνον ἀποδίδουν τὴν πλήρη εἰκόνα τοῦ οἰκονομικοῦ ἑλληνικοῦ προβλήματος, ἀλλὰ τονίζουν καὶ τὴν εἰδικὴν μεταχείρισιν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ τύχῃ ἡ Ἑλλάς, ἐν ὀνόματι τόσο τοῦ ἰδικοῦ τῆς ὅσον καὶ τοῦ γενικοῦ εὐρωπαϊκοῦ συμφέροντος. Καὶ νομίζω ὅτι ἀπ' αὐτῆς τῆς πλευρᾶς καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν ὑποδείξεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸ κείμενον τοῦτο καταλήγει, νομίζω ὅτι ἴσχυρα αὐτὸ τὸ ἔγγραφο ἤμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἕνα σημαντικὸν ἔγγραφο.

Θὰ τὸ εἶδατε ἄλλωστε τινὲς ἐξ ὑμῶν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἀλλὰ θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε ὅμως νὰ σὰς κάμω μίαν σύντομον ἀνάλυσιν. Ἡ πρώτη παράγραφος εἶναι τυπική. Διὰ τὴν δευτέραν πρέπει νὰ σὰς εἶπω ὅτι ὀφείλεται εἰς ἕνός Ἁγγλοῦ ἀντιπροσώπου, ἕνός διακεκριμένου Ἁγγλοῦ, τοῦ κ. Μπέντιγκτον Μπέρνς, μεγάλου οἰκονομολόγου καὶ προσωπικοῦ φίλου τοῦ κ. Τσώρτσιλ, τὴν πρωτοβουλίαν καὶ ὑπεθυμίζει ὅτι, ὅταν ἐτελειώσεν ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, ὅλα τὰ κράτη ἠδυνήθησαν νὰ ἀρχίσουν ἀμέσως καὶ ἐντατικῶς καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, τὴν ἰδίαν των ἀνασυγκρότησιν, πλὴν ἕνός, πλὴν τῆς Ἑλλάδος ἢ ὁποία, ἐμπλακτεῖσα εἰς τὸν τραγικὸν ἐκείνον συμμοριτοπόλεμον, ἔχασε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας, διατεθείσης διὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, καὶ δὲν ἠδυνήθη ἐπομένως ἐγκαίρως νὰ κάμῃ τὴν πλήρη, τὴν ἀνεκβαίαν χρῆσιν τῆς βοηθείας αὐτῆς διὰ τὴν ἰδίαν της ἀνασυγκρότησιν.

Ἐκ τούτου συνάγονται τὰ ἐπόμενα συμπεράσματα. Ἡ ἐπομένη παράγραφος τονίζει τὴν εἰδικὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ ἀπόψεως αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ της, ἀπὸ ἀπόψεως βιοτικῶ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων της, ἀπὸ ἀπόψεως

ἀνεργίας καὶ ὑποαπασχολήσεως, ἀπὸ ἀπόψεως στρατιωτικῶν δαπανῶν καὶ ὄγκου τῶν στρατιωτικῶν αὐτῶν δαπανῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς.

Βεβαίως ἔλα αὐτὰ δι' ἡμᾶς, δι' Ἑλληνας λέγοντας καὶ δι' Ἑλληνας ἀκούοντας, ἤμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς αὐτονόητα, ὡς πράγματα τὰ ὅποια βεβαίως καὶ ὅλοι γνωρίζομεν καὶ ἴσως, ἐπειδὴ τὰ γνωρίζομεν, δὲν τὰ πολυπροσέχωμεν πλέον. Ἀλλὰ τὸ γεγονός ὅτι εἰς ἓνα διεθνὲς κείμενον, εἰς ἓνα εὐρωπαϊκὸν κείμενον αὐτὰ τονίζονται, δὲν ἔχει μόνον τὴν ἀξίαν ὅτι ἀναγνωρίζονται καὶ διαπιστοῦνται, ἀλλὰ καὶ τὴν πρόσθετον ἀξίαν ὅτι ἀποτελοῦν, κατὰ συνέπειαν, πηγὴν ὠρισμένων εὐρωπαϊκῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑποχρεώσεων. Διότι ἡ ἀναγνωρίζουσι οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν οικονομικὴν ἀλληλεγγύην καὶ τότε αἱ ὑποχρεώσεις πρὸς ἓνα οικονομικῶς ἀσθενέστερον λαὸν εἶναι ἀναμφισβήτητοι, ἡ τότε σημαίνει ὅτι δὲν τὴν ἀναγνωρίζουσι καὶ ἐπομένως διαφεύδουσι αὐτὸ τοῦτο τὸ ἰδανικόν, αὐτὸν τοῦτον τὸν κινήτηρα μὲ τὸν ὅποιον κινοῦνται ἢ ὑποτίθεται ὅτι κινοῦνται πρὸς τὰ ἔμπροσ.

Ἡ τρίτη παράγραφος ἀφορᾷ τὰς σημερινὰς προσπάθειάς, τὰς ὁποίας καταβάλλει καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαός. Τονίζονται αἱ σημαντικαὶ προσπάθειαι καὶ τὰ ἐπιτεύγματα, τὰ ὅποια ἐν τῇ προσπάθειᾳ ταύτῃ κατορθώθησαν τελευταίως.

Τονίζεται ἐπίσης τὸ θάρρος μὲ τὸ ὅποιον ὁ ἑλληνικὸς λαὸς στηρίζει τὴν προσπάθειαν αὐτὴν καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ—τόσον διὰ τῆς νομοθετικῆς ὁδοῦ, ὅσον καὶ διὰ τῆς κυβερνητικῆς ἐν γένει δράσεως, ὅσον ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κλίματος αὐτοῦ τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς αἰσιοδοξίας, τὸ ὅποιον ἤρχισε νὰ δημιουργηθῆται εἰς τὴν χώραν αὐτήν—πρὸς τὴν εὐδωσίαν τὴν ὁποίαν ὅλοι εὐχόμεθα καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἡ ὑπόστασις ἀκόμη τοῦ κράτους καὶ τοῦ ἔθνους μας ἐξαρτᾶται. Ἀλλὰ τονίζονται, τέλος, καὶ αἱ νέαι δυσχέρειαι τὰς ὁποίας ἀντιμετωπίζει ἡ Ἑλλάς καὶ εἰδικῶς τὸ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ κακὸν ἐκεῖνο καὶ τραγικὸν κτύπημα τὸ ὅποιον ὑπέστη ἡ Ἑλλάς διὰ τῶν προσφάτων σεισμῶν.

Καὶ ἔρχεται πλέον τὸ συμπέρασμα. Τοῦτον πάντων δοθέντων, δοθέντος δὲ καὶ κυρίως τοισθέντος—ὅπως τονίζεται—ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι χώρα πτωχὴ, ἀλλὰ εἶναι χώρα ἀνεπαρκῶς μέχρι τοῦδε ἀξιοποιηθεῖσα, ἡ ὁποία ἔχει φυσικὰ πλοῦτη, ἔχει φυσικοὺς θησαυρούς, οἷτινες ὁμοίως, ἐλλείψει κεφαλαίων ἢ ἐλλείψει εὐκαιριῶν μέχρι τοῦδε, ἔνεκα μιᾶς πολυκυμάντου ζωῆς, ὅπως αὐτῆς τὴν ὁποίαν ἐζήσαμεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀκόμη καθ' ἣν ὑψώθη ἡ σημαία τῆς ἀνεξαρτησίας μας τὸ 21, δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους δὲν ἠξιοποιήθησαν, διακηρύσσεται ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἔχει τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς θετικῆς καὶ πρακτικῆς ὑποστηρίξεως τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ὑποστηρίξεως χρησίμου, ἀναγκαίας μὲν εἰς τὴν Ἑλλάδα, χρησίμου δὲ καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Εὐρώπην.

Δηλαδή ἐδῶ πλέον ἀναλύεται ἀκριβῶς ἡ Εὐρωπαϊκὴ ἀλληλεγγύη ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, διὰ τοῦ τοισμοῦ ὅτι ἡ ἀνασυγκρότησις, ἡ διάσωσις, ἡ ἐδραίωσις καὶ ἡ μελλοντικὴ εὐημερία τῆς Ἑλλάδος εἶναι μὲν ἀναγκαῖαι διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀλλὰ εἶναι καὶ χρήσιμοι διὰ τὸ σύνολον τῆς Εὐρώπης.

Καὶ συνεπῶς βλέπετε τὸν λογικὸν εἰρμὸν τοῦ ὅλου αὐτοῦ πρωτοκόλλου καὶ τοῦ κειμένου, τὸ ὅποιον σὰς ἀναλύω: Ἡ διάσκεψις δηλοῖ ὅτι πιστεύει ἀκραδάντως ὅτι—ἐπὶ πλέον τῶν διμερῶν ἐκείνων συνομιλιῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἀξιότιμος κ. Ὑπουργὸς τοῦ Συντονισμοῦ ἔσχε τελευταίως εἰς διάφορα μέρη, εἰς διαφόρους πρω-

τευούσας τῆς δυτικῆς Εὐρώπης διὰ τὴν ἐπιτύχην τὴν υποβοήθησιν τῆς ἀνασυγκρο-
τήσεως τῆς Ἑλλάδος — ὅτι ἐπὶ πλεόν αὐτῆς τῆς προσπαθείας, χρειάζεται καὶ μία
ἀμεσος, συνολικὴ, ὁμαδική, εὐρωπαϊκὴ υποβοήθησις τῆς Ἑλλάδος, υποβοήθησις
ἰδίως ἀπευθυνομένη καὶ ἀφορώσα τὸν κοινωνικὸν ἑλληνικὸν τομέα διατῆ; Ἐδῶ
ὁμως θὰ κάμω ἓνα πρῶτον σχῆμα. Θὰ ὀμιλήσω ἀπὸ τώρα, διὰ κάτι, τὸ
ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ εἶπω εἰς τὸ τέλος. Ποία εἶναι ἡ θεωρία τοῦ κ. Σπάακ; Ἡ θεω-
ρία τοῦ κ. Σπάακ, τὴν ὁποῖαν καὶ ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν εἰς τὴν παρούσαν περι-
ρίπτωσιν, εἶναι ὅτι οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοί, διὰ τὴν ἀντιστοῦν εἰς τὸν κομμουνισμόν,
ἔχουν ἀνάγκην, ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν καὶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην ὄχι μόνον
νὰ ἀντλοῦν τὴν ἐλευθερίαν των, ἀλλὰ νὰ ἀντλοῦν καὶ τὴν δυνατότητα μιᾶς μελ-
λοντικῆς εὐημερίας. Ὁβτω, ἡ παρατήρησις τὴν ὁποῖαν μᾶς ἔκαμεν, ὀρθότατα,
ὁ κ. Σπάακ, ὑπῆρξεν ἡ ἀκόλουθος: Διατῆ εἰς τὴν Ἀσίαν οἱ λαοὶ εἶναι πλεόν
ἐπιρρεπεῖς εἰς τὴν κομμουνιστικὴν προπαγάνδαν; Διατῆ αὐτοὶ οἱ λαοὶ εὐκολώ-
τερα λήπτουν θύματα αὐτῆς τῆς προπαγάνδας;

Διὰ τὸν ἐξῆς ἀπλοῦστατον λόγον: διότι οἱ λαοὶ αὐτοί, αἰσθανθέντες ἐλάχιστα
τὴν ἐλευθερίαν καὶ αἰσθανθέντες ἐλάχιστα ἐπίσης μίαν κάπως ἀνετον ζωὴν, μίαν
ζωὴν ἢ ὁποῖα νὰ εἶναι κάπως ὑποφερτὴ, εἶναι φυσικόν, μὲ δ, τιδήποτε τοὺς διδε-
ται, ἔστω καὶ ὡς μία μικρὰ συνδικαλιστικὴ ἐπιφανειακὴ ἐλευθερία, ἔστω καὶ ὡς
μία κάποια μικρὰ ὑψωσις τοῦ βιοτικοῦ των ἐπιπέδου ἀπὸ τὸν κομμουνισμόν, νὰ
θεωροῦν τὸν κομμουνισμόν ὡς τὸν ἀπὸ μηχανῆς θεόν, ὁ ὁποῖος τοὺς σώζει.

Καὶ διὰ τὸν ἴδιον, ἀντιστρόφως, λόγον, μία τοιαύτη προπαγάνδα εἶναι δύ-
σκολον νὰ εἶρῃ ἔδαφος εἰς Εὐρωπαϊκὴν χώραν, διότι ἐδῶ καὶ ἡ πηγὴ τῆς ἐλευθε-
ρίας εἶναι αὐτοτελής καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀναβλύζει, ἀλλὰ καὶ διότι αἱ δυνα-
τότητες τῆς εὐημερίας ἡμποροῦν νὰ δοθοῦν ἀπὸ χώρας εὐρωπαϊκᾶς ὑπὲρ χωρῶν
εὐρωπαϊκῶν. Καὶ συνεπῶς ἔρχεται πλεόν ὡς ἓνα εἶδος καθήκοντος, ὄχι δὲ μόνον, ἀλλὰ
καὶ ὡς ἓνα εἶδος ἐκπληρώσεως τῶν προϋποθέσεων τῆς ἐξυπηρετήσεως αὐτοῦ τοῦ-
του τοῦ εὐρωπαϊκοῦ συμφέροντος, τὸ νὰ δώσουν οἱ Εὐρωπαῖοι τὴν βοήθειάν των
εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐδρισκομένην κατὰ ἓναν κάποιον τρόπον εἰς τὸ μεταίχιμον
μεταξὺ τῆς σχετικῆς εὐημερίας τῶν δυτικῶν Εὐρωπαίων καὶ τῆς πτώχειας, τῆς
ἐξαιρετικῆς ἀθλιότητος τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν, εἰς ἓνα μεταίχιμον εἰς τὸ ὁποῖον το-
ποθετημένη εὐκολώτατα ἡμπορεῖ νὰ προσελκυσθῇ ἀπολύτως πρὸς τὴν δυτικὴν
Εὐρώπην καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀκόμη πλουτοπαραγωγικῆς καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀκόμη
οικονομικῆς ἰσορροπίας καὶ εὐημερίας. Νὰ δοθῇ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοιαύτη βοή-
θεια, ὥστε ἀνεπιστρεπτί πλεόν νὰ μείνῃ εὐρωπαϊκὴ χώρα, ὄχι μόνον γεωγραφικῶς
ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀλληλεγγύης τῆς, τῆς ἐνώσεώς τῆς καὶ τῆς ὁμο-
τύμου συμβιώσεώς τῆς μὲ τὸν ἐπίλοιπον εὐρωπαϊκὸν ὄργανισμόν.

Αὐταὶ ὑπῆρξαν αἱ ἀρχαί, αὐταὶ ὑπῆρξαν αἱ ἀναγνωρίσεις καὶ διαπιστώσεις,
αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ κειμένου.

Ἀλλὰ θὰ ἦτο κάπως θεωρητικόν, θὰ ἦτο κάπως ἀκαδημαϊκόν, ἐὰν ἡ διά-
σκεψις περιορίζετο εἰς τοιοῦτου εἶδους διαπιστώσεις καὶ μόνον. Ἦδη ἐπροχώρησε.
Ἐπροχώρησε πάρα πολύ. Ἐπροχώρησε πρὸς δύο ἰδίως μεγάλα κεφάλαια. Ἀφ'
ἐνός μὲν πρὸς τὴν διεθνή ἐμπορικὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων
Εὐρωπαίων ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν προώθησιν καὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ μας
ἐμπορίου καὶ τῆς ἐν γένει ἰσοζυγίσεως καὶ ἰσορροπήσεως τῆς ἐμπορικῆς μας

ισορροπίας. Ἄλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐπροχώρησε καὶ εἰς τὸ θέμα τῶν ἐπενδύσεων.

Καὶ ἐδῶ πλέον εἰσερχόμεθα εἰς τὸ «βήτα» τοῦ πρωτοκόλλου, τὸ ὁποῖον ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐπτὰ βλας παραγράφους. Ἐκ τούτων αἱ μὲν δύο πρῶται ἀφορροῦν τὴν διεθνή ἐμπορικὴν πολιτικὴν, μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ αἱ πέντε ἄλλαι τὰ ζητήματα τῶν ἐπενδύσεων. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορὰ τὸ ἐμπόριον, ἐν σχέσει πρὸς τὰς σχετικὰς μὲ τὸ ὁποῖον συζητήσεις θὰ ἦθελα νὰ ἐξάρω τοῦ φίλου μας κ. Κωνσταντινίδου τὴν συμβολὴν ἢ ὁποῖα ὑπῆρξεν πολῦτιμος εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἡ πρώτη παράγραφος τονίζει ὅτι αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὰς δυτικὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας δεόν ὅσον τὸ δυνατόν νὰ στηριχθοῦν ἐπὶ τῆς φιλελευθέρως ἐμπορικῆς πολιτικῆς. Δηλαδή ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν συναλλαγῶν. Καὶ ἐξαιρεῖται ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔκαμεν ἐναρξιν τῆς τοιαύτης φιλελευθέρως πολιτικῆς, ἀπελευθερώσασα τὸ σύνολον τῶν ἐν Ἑλλάδι εἰσαγωγῶν.

Τὸ δὲ δεῦτερον σημεῖον ἀφορὰ πλέον τὴν μεταβατικὴν ἐκείνην περίοδον, ὅσον ἀφορὰ τὰς ἐμπορικὰς πάντοτε σχέσεις, τὴν περίοδον, μέχρις ὅτου ἔλιθ ἡ περιπόθητος ἡμέρα μιᾶς οἰκονομικῆς ἐνώσεως τῆς Εὐρώπης, τὴν ὁποῖαν βεβαίως οἱ θεωρητικοὶ τῆς πανευρωπαϊκῆς κινήσεως βλέπουν προσεχῆ καὶ πού τὴν βλέπουν τόσον ἔμμονα ὥστε ἐνίοτε λησμονοῦν ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ πρέπει νὰ ζήσωμεν, τὴν ὁποῖαν ὁμως, εὐτυχῶς, ἡ διάσκεψις τῶν Βρυξελλῶν κατ' ἀξίαν ἐστάθμισεν ὡς ἕνα ὠραιότατον ἴσως καὶ προσεχέστατον πραγματοποιήσιμον ἰδεῶδες, ἐν ἀναμονῇ ὁμως τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ὁποῖου πρέπει ἡ Ἑλλάς νὰ ζήσει. Καὶ πρὸς τοῦτο, διὰ τὴν μεταβατικὴν αὐτὴν περίοδον ἔρχεται μία σειρά εὐχῶν καὶ εἰσηγήσεων, δηλαδή, ὅτι δεόν νὰ καταβληθῇ πᾶσα προσπάθεια διὰ τὴν ἀξίωσιν τῶν ἐλληνικῶν ἐξαγωγῶν, ὅτι δεόν νὰ γίνῃ ἡ ἐπιδίωξις τῆς σταθεροποιήσεως τῶν διεθνῶν τιμῶν, ὥστε τὰ ἐλληνικὰ ἐξαγώγιμα εἶδη νὰ μὴ ὑφίστανται τὴν ταλαιπωρίαν τῆς ἀσταθείας τῶν τιμῶν, ὅτι δεόν νὰ καταρτισθῇ σύστημα προτιμήσεων διὰ διάφορα ἐξαγώγιμα προϊόντα τῆς Ἑλλάδος, τῶν ὁποῖων ἡ ἐν Δυτικῇ Εὐρώπῃ εἰσαγωγὴ θὰ ἐξοικονομῆ εἰς αὐτὴν τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην δολλάρια, καὶ ὅτι ὁ προσανατολισμὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς τῆς Εὐρώπης ἐναντι τῆς Ἑλλάδος δεόν νὰ ἀφορὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἐλληνικῶν βιομηχανοποιημένων προϊόντων καὶ ὄχι πρῶτων ὕλων.

Ὁ ἐδῶ παρὼν κ. Βελισσαρόπουλος θὰ ἐνθυμηθῆται τὸν ἀγῶνα τὸν ὁποῖον ἐκάναμεν πρὸ διετίας, ὅταν ἐπέμενα ὡς ὑπεύθυνον μέλος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὅπως μὴ ἐξάγεται δάμβαξ ἀλλὰ τὸ προϊόν τοῦ δάμβακος, δηλαδή, ὁ δάμβαξ σὺν τῇ ἐλληνικῇ ἐργασίᾳ. Αὐτὸ γενικώτερον ἔλαβεν τὴν καθιέρωσίν του, αὐτὴ ἡ ἀρχή, μέσα εἰς αὐτὸ τὸ κείμενον καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἠσθάνθημι ἰδιαιτέραν διὰ τοῦτο ἰκανοποίησιν.

Ἐπίσης εἰσηγοῦνται οἱ ὑπογράψαντες τὸ πρωτόκολλον νὰ συγχρονισθοῦν αἱ ἀποστολαὶ πρῶτων ὕλων πρὸς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸ ἀνοίγμα πιστώσεων διὰ τὴν μεταμόρφωσιν τούτων εἰς βιομηχανοποιημένα προϊόντα, τῆς πληρωμῆς τῶν πρῶτων ὕλων γινομένης διὰ τῆς ἐξαγωγῆς πλέον αὐτῶν τούτων τῶν βιομηχανοποιημένων προϊόντων.

Τέλος δὲ ὑπῆρξα εὐτυχῆς διότι ἐπανελθὼν ἐκ Βρυξελλῶν ἐπρόλαβα τὸν ἀξιότιμον Ὑπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Κανελλόπουλον προτοῦ μεταβῆ εἰς τὸ Ν.Α.Τ.Ο., διότι ὑπάρχει καὶ μία ἄλλη παράγραφος, ἡ ὁποῖα θὰ τοῦ εἶναι χρησιμοτάτη. Δηλαδή, εἰσηγοῦνται οἱ ξένοι φίλοι μας τὴν δυνατότητα διὰ τὴν

κράτη του Ν.Α.Τ.Ο., τὰ λαμβάνοντα σπουδαίας καὶ ὀγκώδεις παραγγελίας μέσα εἰς τὰ πλαίσια τοῦ βορειοατλαντικοῦ συμφώνου, διὰ ὑποσυμβολαίων, ἕνα μέρος τῶν παραγγελιῶν αὐτῶν νὰ τὰς ἐκτελοῦν ἐν Ἑλλάδι.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Διασκέψεως ὅσον ἀφορᾷ τὴν διεθνή ἐμπορικὴν διάρθρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀπέναντι ἰδίως τῆς δυτικῆς Εὐρώπης. Καὶ ἐρχόμεθα πλέον εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἐπενδύσεων.

Βεβαίως αἱ ἐπενδύσεις, καθὼς ὅλοι γνωρίζομεν, εἶναι δύο εἰδῶν : Εἶναι αἱ ἐπενδύσεις αἱ ὀνομαζόμεναι «rentables», αἱ ἀποδοτικαί, ἕκείναι αἱ ὅποιαi ἀμέσως ἀποδίδουν κέρδος καὶ αἱ ὅποιαi ἐπομένως εὐκολώτερον προσελκύουν τὸν χρηματοδότην, ἕνεκα τῆς κερδοφόρου των μορφῆς. Καὶ εἶναι καὶ αἱ ἄλλαι ἐπενδύσεις, αἱ κοινωνικοῦ λεγόμεναι σκοποῦ, αἱ ὅποιαi κατὰ κανόνα, καθὼς ὅλοι γνωρίζετε, συνήθως ἐν αὐτοῖς τούτοις τοῖς προϋπολογισμοῖς, εἴτε τοῦ κράτους εἴτε τῶν δήμων ἐντάσσονται, διότι ἔχουν μίαν βραδυτάτην ἀπόδοσιν καὶ ἐνίοτε δὲν γίνεται κατάδηλον, δὲν νομιματοποιεῖται ἐπαρκῶς, δὲν ὑλοποιεῖται ἐπαρκῶς τὸ κέρδος τὸ ὅποτον ἐκ τῶν ἐπενδύσεων τούτων προκύπτει.

Ἐπενδύσεις τοιαῦται εἶναι ὑπὲρ τῆς ὁδοποιίας, ὑπὲρ τῆς στεγάσεως, ὑπὲρ μιᾶς ἐξασφαλίσεως εὐθηνότερας τροφῆς, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἐπενδύσεις, δηλαδή, αἱ ὅποιαi ὑψώνουν τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τῆς ὑψώσεως ταύτης δημιουργοῦν μίαν ἀξίησιν τῆς παραγωγῆς, καὶ ἐπομένως ἕνα κέρδος εἰς τὸ σύνολον καὶ τῆς ἐθνικῆς καὶ τῆς διεθνοῦς οἰκονομίας.

Εἶναι φανερόν, ὅμως, ὅτι τέτοιαi ἐπενδύσεις δυσκόλως ἐκλύουν τὸ ξέγον κεφάλαιον. Δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ ζητῆ ἀπὸ τὸ κεφάλαιον νὰ ἔχη ἀπόλυτον ἐπιθυμίαν νὰ τοποθετῆται εἰς ξένην χώραν μὲ τὴν προοπτικὴν μακροπροθέσμου καὶ ἐμμέσου βελτιώσεως τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας. Ἐνῶ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία, ὅπως τονίζει καὶ ἡ παράγραφος 2 τοῦ σχετικοῦ κεφαλαίου, ὅτι ὁ τελευταῖος νόμος μας, ὁ ἔχων μάλιστα ἐπιρρημένην συνταγματικὴν δύναμιν, ὁ ὅποιος ἐψηφίσθη διὰ τὴν προστασίαν τοῦ κεφαλαίου ἀλλοδαπῆς, παρέχει τὰς ἐγγυήσεις ἕκείνας μὲ τὰς ὁποίας ἐκλύονται αἱ μὴ κοινωνικαὶ αὐταὶ ἐπενδύσεις. Ἀλλὰ διὰ τὰς κοινωνικὰς ἐπενδύσεις ἐχρειάζετο νὰ εὑρεθοῦν ἄλλαι πηγαὶ χρηματοδοτήσεως τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ ἐρχόμεθα οὕτω εἰς τὰς δύο μεγάλας πηγὰς εἰς τὰς δύο, κατ' ἐμέ, ἀπροσδοκῆτως μεγάλας πηγὰς τὰς ὁποίας οἱ φίλοι μας, μὲ τὴν συνεργασίαν ἡμῶν, εὐρήκαν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοιούτων κοινωνικῶν, δηλαδή, ἐπενδύσεων. Ἡ μὲν πρώτη πηγή προκύπτει ἀπὸ ἕνα πρόσφατον ἀμερικανικὸν νόμον, ὁ ὅποιος εἶχεν ὡς σκοπὸν νὰ προστατεύσῃ, εἰς γιγαντιαίαν μάλιστα κλίμακα, μὲγάλα ἀμερικανικὰ συμφέροντα καὶ νὰ ὀδηγήσῃ πρὸς τὴν λύσιν τοῦ ἕνα ἀπὸ τὰ μὲγάλα ἀμερικανικὰ προβλήματα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, δηλαδή τὸ δημιουργούμενον ἀπὸ τὰ πλεονάσματα τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων τῆς Ἀμερικῆς. Ταῦτα ἔχουν συσσωρευθῆ καὶ θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ συσσωρεύωνται, διότι εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν ὑπάρχει οὔτε ἐπάρκεια δολλαρίων οὔτε προθυμία εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ὑπαρχόντων τοιούτων. Ἀλλὰ καὶ γενικώτερα, ἡ παραγωγή αὐτὴ δὲν εὐρίσκει τὰς ἀπαραιτήτους διεξόδους, εἴτε δι' αὐτοὺς τοὺς οἰκονομικοὺς λόγους, εἴτε καὶ διὰ πολιτικούς, διότι ἡ Ἀσία ἔχει κατὰ μέγα μέρος ξεφύγει πλέον τῆς ἐπιρροῆς τοῦ δυτικοῦ κόσμου.

Τὸ Κογκρέσον, λοιπόν, ἐψήφισε ἕνα περίφημον νόμον, νόμον σημαντικώτατον, νόμον ὁ ὅποιος ἐπιτρέπει τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξαγομένων εἰς Δυτικὴν Εὐρώπην

πλεοναζόντων ἀμερικανικῶν προϊόντων ὄχι πλέον εἰς δολλάρια ἀλλὰ εἰς νόμισμα τοῦ τόπου τοῦ ἀγοράζοντος τὰ προϊόντα αὐτά. Καί ἂν μὲν τὸ πρᾶγμα ἐσταμάτα ἐκεῖ δὲν θὰ μᾶς ἐνδιέφερον ἰδιαιτέρως. Ἐλλὰ ὁ νόμος προχωρεῖ, ὁ νόμος λέγει ὅτι τὰ χρήματα αὐτά, τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως ἀμερικανικῶν προϊόντων προερχόμενα, ἀπαξ κατατεθέντα εἰς τὰς μεγάλας εὐρωπαϊκὰς τραπέζας τοῦ ἀγοραστοῦ τῶν προϊόντων, ὅτι τὰ χρήματα αὐτά δὲν πρόκειται νὰ μείνουν ἐκεῖ νεκρά, οὔτε πρόκειται νὰ ἐπαγέλθουν εἰς τὴν Ἀμερικὴν.

Πρόκειται νὰ τοποθετηθοῦν εἰς ἐπενδύσεις ἐν Εὐρώπῃ καὶ πρόκειται νὰ τοποθετηθοῦν εἰς ἐπενδύσεις ὄχι μόνον ἐν τῇ ἀγοραστρίᾳ τῶν προϊόντων χώρα. Δηλαδή ἂν ἡ Γαλλία ἠγόρασε προϊόντα δὲν πρόκειται κατ' ἀνάγκην αἱ ἐπενδύσεις νὰ γίνων ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ, ὅπως ρητῶς ἀναφέρει ὁ νόμος, εἰς χώραν — καὶ προσέξατε διὰ νὰ ἴδετε τὴν φωτογραφίαν τῆς Ἑλλάδος! — ἀκόμη εἰς τρίτην φιλὴν χώραν, ἰδίως ὑποστᾶσαν μεγάλας θεομηνίας. Θὰ ἔλεγεν κανεὶς ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς συνστάχθη διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ ἀπορία μου, ἡ ἀμηχανία μου εἶναι, ἴσως καὶ ἡ ἀπορία ὄλων σας θὰ εἶναι, πῶς ἐπὶ τόσον καιρὸν ὁ νόμος αὐτὸς δὲν εἶχε γίναι γνωστὸς. Διότι, οὔτε ὀλιγώτερον οὔτε περισσότερον, διὰ τοῦ νόμου τούτου, ἐγκαινιάζεται, οὕτως εἶπεν, ἐν νέον σχεδίον Μάρσαλ διὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἐγὼ τουλάχιστον μὲ τὴν ταπεινὴν μου κρίσιν τὸ κρίνω.

Διότι ἔγινεν ἤδη καὶ ἀπαρχὴ ἐκτελέσεως καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου αὐτοῦ. Πράγματι, ὄχι μόνον τοιαῦτα εἰς Εὐρωπαϊκὰ νομίσματα ἀγοραὶ ἔγιναν, κατὰ τὰς πληροφορίας μου, μέχρι ποσοῦ 170 ἑκατ. δολλαρίων. Ἐλλ' ἤδη ἡ Γερμανία, ὄχι δέβαια ἔξω τῆς Γερμανίας, ἐν Γερμανίᾳ, ἐφήρμωσε διὰ κοινωνικὰς ἐπενδύσεις τὸν νόμον αὐτὸν καὶ 15 ἑκατομμύρια δολλαρίων τὰ διέθεσε, διὰ ποῖον σκοπὸν νομίζετε; Διὰ τὴν στέγασιν τῶν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Γερμανίας Γερμανῶν προσφύγων, δηλαδή ἀκριβῶς διὰ κοινωνικὸν σκοπὸν, ἀκριβῶς δι' ἓνα ἐκ τῶν σκοπῶν ἐκείνων διὰ τοὺς ὁποίους εἶναι δύσκολον νὰ εὐρεθοῦν ποτὲ ἰδιωτικαὶ ἐπενδύσεις.

Θὰ σὰς εἶπω δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ πληροφορίες τῶν οικονομικῶν κύκλων τουλάχιστον τοῦ Βελγίου, εἶναι ὅτι ἐντὸς τῶν προσεχῶν μηνῶν τὸ σύνολον τῶν ἀμερικανικῶν κεφαλαίων τὰ ὁποῖα θὰ εὐρεθοῦν κατατεθειμένα εἰς εὐρωπαϊκὰς τραπέζας ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ τοῦ νόμου θὰ ἀνέλθουν μέχρι 500 ἑκατομμυρίων δολλαρίων καὶ ὅτι ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἀποφασισμένη νὰ φθάσῃ μέχρι τοιαύτης πωλήσεως ἀγροτικῶν τῆς προϊόντων ἀξίας ἐνὸς δισεκατομμυρίου δολλαρίων, τὰ ὁποῖα φυσικὰ θὰ εὐρουν τὴν διέξοδόν των ἐν Εὐρώπῃ, εἰς τοιοῦτου εἶδους ἐπενδύσεις, εἰς ἐπενδύσεις αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἓνα εἶδος ἐμμέσου σχεδίου, νέου σχεδίου Μάρσαλ διὰ τὴν Εὐρώπην, διὰ τὴν ἀναζωογόνησιν τῆς Εὐρώπης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κοινωνικῶν ἐκείνων ἔργων τὰ ὁποῖα δὲν ἐπρόλαβαν αἱ εὐρωπαϊκαὶ χῶραι νὰ κάμουν ἐκ τῆς βοήθειάς τοῦ πραγματικοῦ σχεδίου Μάρσαλ.

Καὶ ἐρχόμεθα, κύριοι, εἰς τὴν δευτέραν πηγὴν. Τῆς δευτέρας πηγῆς τὴν πρωτοβουλίαν τὴν εἶχε σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ὁ κ. Σπάκ. Καὶ ἰδοὺ τί ἐσκέφθη. Ἐπιλαὶ σκέψεις εἶναι πάντοτε αἱ μεγάλαι σκέψεις. Ἐσκέφθη καὶ διηρωτήθη πῶς μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἐσώθησαν τὰ ἀσθενέστερα οικονομικῶς κράτη; Πῶς ἐσώθη ἡ ἴδια ἡ Ἑλλάς μετὰ τὴν προσφυγικὴν καταστροφὴν, τὴν ὁποίαν εἶχε ὑποστῆ τὸ 22—23; Πῶς ἐσώθη ἡ τύχη 1 500 000 Ἑλλήνων προσφύγων; Ἐπιλούστατα, ἐσώθησαν διὰ δανείων τὰ ὁποῖα συγῆψαν εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις,

Ευρωπαϊκά τράπεζαι, αλλά μετά προεργασίαν, υπό τὴν αἰγίδα καὶ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν.

Καὶ ἐσκέφθη τὸ ἐξῆς ἀπλοῦστατον ὁ φίλος μας. Σήμερον βέβαια Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν δὲν ὑπάρχει. Ἄλλὰ ὑπάρχει τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης Τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης, τὸ ὁποῖον μάλιστα ἵπταται μὲ δύο πτέρυγας, μὲ τὴν πτέρυγα τὴν κοινοβουλευτικὴν καὶ μὲ τὴν πτέρυγα τὴν Κυβερνητικὴν, τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ὑπουργῶν, καὶ τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν κ. Σπάακ, εἶναι ἐνδεδειγμένον νὰ ἀναλάβῃ αὐτὴν τὴν μεγάλην ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος δανειακὴν προσπάθειαν. Καὶ μέσα μὲν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Βουλὴν ἀναλαμβάνει αὐτὸς νὰ δημιουργήσῃ τὸ πρὸς τοῦτο «κλίμα». Εἶνε δὲ ἀπολύτως ἱκανός, σὰς διαβεβαιῶνω, νὰ ἐπιτύχῃ οὕτω τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος σύναψιν ἀπὸ τὰς Εὐρωπαϊκὰς κυβερνήσεις, ἀπὸ τὰς Εὐρωπαϊκὰς τραπέζας, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἐνὸς μεγάλου δανείου, ἀναλόγου πρὸς τὸ προσφυγικὸν ποῦ ἐπετύχαμεν πρὸ 30 ἐτῶν, ἀρκετὴν πέραν ἀπὸ τὴν σύστασιν τῆς Εὐρωπαϊκῆς συνελύσεως, τῆς Εὐρωπαϊκῆς Βουλῆς, νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἀντίστοιχος ἀναπόκρισις ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς, ἐκ μέρους δηλαδὴ τῆς Ὑπουργικῆς Ἐπιτροπῆς. Οὕτω, τὸ ἐν λόγῳ δάνειον θὰ ἡμπορέσῃ νὰ μεταβληθῇ εἰς μίαν πραγματικὴν διότι τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης, θὰ κατήρτιζε μίαν ἐπιτροπὴν ἐρεύνης, ὅπως εἶχεν κάμει καὶ ἡ Κ.Τ.Ε., ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ θὰ εἰσηγεῖτο κατόπιν μελέτης τῶν ἐλληνικῶν δεδομένων τὴν σύναψιν τοῦ δανείου καὶ τοῦτο θὰ ὑπῆρχε ἐφεξῆς σχεδὸν βεβαίως νὰ ἐκδοθῇ.

Ἐὰν ὁμως εἶχε τὸ πρᾶγμα σταματήσῃ ἐκεῖ, ἐὰν δηλαδὴ μόνον αἱ σκέψεις τοῦ κ. Σπάακ ἀπετέλουσαν τὴν μόνην δι' ἐμὲ ἐγγύησιν, θὰ σὰς ἔλεγα : Ἐγγυῶμαι ὅτι ἐντὸς τῶν προσεχῶν μηνῶν θὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν συνέλευσιν τοῦ Στρασβούργου μία ἀπόφασις ποῦ θὰ διδῇ ψυχὴν εἰς αὐτὸ τὸ σχῆμα, ἀλλὰ θὰ εἶχατε ὄλοι: τὴν ἀπορίαν ἂν καὶ αἱ Κυβερνήσεις θὰ στέρξουν νὰ τὴν ἐνοστερισθοῦν. Εὐτυχῶς ὁμως εἰς τὴν Διάσκεψιν τῶν Βρυξελλῶν, καὶ ὀφείλω ἰδιαιτέρως νὰ σὰς τονίσω καὶ μὲ συγκίνησιν τὴν καλὴν αὐτὴν σύμπτωσιν, εἶχαμεν τὴν συμπάρασασιν ἐνὸς ἄλλου ἐπίσης διασῆμου Βέλγου, κατέχοντος αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐπίσημον θέσιν, τοῦ Βέλγου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Π. Βὰν Ζέλανδ.

Ὁ κ. Βὰν Ζέλανδ δὲν εἶναι μάλιστα ἕνας ἀπλοῦς Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν. Εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους οἰκονομολόγους τοῦ κόσμου καὶ, ὅπως μὲ πολλὴν φιλαλήθειαν εἶπεν ὁ κ. Σπάακ, εἶναι ἀσφαλῶς ὁ ἔχων τὴν μεγαλυτέραν φαντασίαν καὶ ἐπινοητικότητά οἰκονομολόγος τῆς Εὐρώπης.

Καὶ ὁ Βὰν Ζέλανδ ὄχι μόνον ἐνδιεφέρθη δι' ὅλην αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ὄχι μόνον δὲν διεμαρτυρήθη ἢ δὲν προέβαλεν καμμίαν ἀντίρρησην, ἀλλὰ εἰς λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησεν κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς Διασκέψεως τῶν Βρυξελλῶν ἐνώπιον πλείστων ἀντιπροσώπων τοῦ τύπου πλήρως υἱοθέτησεν τὴν ἀποψιν ταύτην καὶ ἐδήλωσεν ὅτι ἀνέκαθεν εἶχε τὴν σκέψιν ὅτι τὰ κεφάλαια τῶν πλουσιῶν λαῶν πρέπει νὰ διοχετεύωνται πρὸς τοὺς πτωχοτέρους ἐν ὀνόματι τοῦ ἰδίου των συμφέροντος μέσα εἰς τὸ πλαίσιον μιᾶς γενικωτέρας ἀλληλεγγύης καὶ ὅτι ἐν προκειμένῳ θὰ κάμῃ πᾶν τὸ δυνατὸν διὰ νὰ πείσῃ τοὺς συναδέλφους του τῶν ἄλλων Ὑπουργείων τῶν Ἐξωτερικῶν ὅπως τὸ σχέδιον αὐτὸ ἐξερχόμενον ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Βουλὴν τύχῃ καὶ τῆς ἐπιδοκίμασίας καὶ τῆς ὁλοκληρώσεως τῶν διαφόρων Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ κ. Βὰν Ζέλανδ εἶναι

αυτήν τήν στιγμήν πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὑπουργῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης. Ἐπομένως, ἡ πρωτοβουλία του θά ἔχη τήν ἐπιρροημένην δύναμιν, τὸ ἐπιρροημένον κύρος ἐνὸς προέδρου λαμβάνοντος διὰ μίαν μεγάλην χώραν, ὅπως ὀνομάζουσι τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ πτωχὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος, μίαν ἐπίσημον πρωτοβουλίαν, ὅπως αὐτὴ τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ἀναλάβῃ.

Παρρηπιπτόντως θά σᾶς εἰπῶ ὅτι ὑπήρξαμεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν καὶ οἱ συμφιλιωταὶ τῶν μεγάλων καὶ πλουσίων φίλων μας. Διότι ὄχι μόνον εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην μας συνηνώσαμεν τοὺς δύο αὐτοὺς μεγάλους Βέλγους, τὸν κ. Σπάακ καὶ τὸν κ. Βὰν Ζέλανδ, ἀλλὰ καὶ διότι ὀλοκληρώσαμεν καὶ τὴν μεταξὺ των συνδιαλλαγὴν. Ἀνῆλθον εἰς δύο διάφορα κόμματα. Εἶναι αἱ μεγάλαι πολιτικαὶ μορφαὶ τοῦ Βελγίου, ὁ μὲν κ. Βὰν Ζέλανδ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ κόμματος τῶν Καθολικῶν, ὁ δὲ κ. Σπάακ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος τῶν Σοσιαλιστῶν. Καὶ οἱ ἑσωτερικοὶ ἀνταγωνισμοὶ, τῶν ὁποίων ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχομεν τὸ μονοπώλιον, ὑπῆρξαν καὶ ἐκεῖ τόσοσ ὄξει, ὥστε εἶχαν παύσει καὶ χαιρετισμὸν ἀκόμη νὰ ἀνταλλάσσουσιν οἱ δύο αὐτοὶ ἄνδρες, μέχρι πρό τινων μηνῶν. Ἐ, λοιπόν, ἡμῶν νὰ σᾶς γνωρίσω, κύριοι, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους συνεφιλιώθησαν πλήρως καὶ ὅτι ἐν τῇ ἐλληνικῇ ταύτῃ προσπάθειᾳ, τὴν ὁποίαν θά καταβάλω, εἶμαι βέβαιος ὅτι εἴτε ἐδρίσκονται εἰς τὴν κυβέρνησιν εἴτε εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν, εἴτε ἐὰν ἀμοιβαίως μετατιθεθῶν εἰς τοὺς ρόλους των αὐτοὺς, οἱ δύο αὐτοὶ ἄνθρωποι, χέρι μὲ χέρι, ἀπὸ κοινοῦ, θά βοηθήσουσι τὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὰ εἶναι, κύριοι, γενικῶς εἰπεῖν, τὰ ἐπιτεύγματα τὰ ὁποῖα ἀπέδωκεν ἡ Διάσκεψις τῶν Βρυξελλῶν. Τὴν δὲ κορωνίδα ταύτης ἀποτελεῖ ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ πρωτοκόλλου, ἐν τῇ ὁποίᾳ τονίζεται ὅτι ἀνάγεται πλέον εἰς δόγμα τῆς εὐρωπαϊκῆς κινήσεως, εἰς Doctrine Générale, ὅπως λέγουσι, ὅτι τὸ καλῶς ἐνοούμενον συμφέρον τῆς ἐλευθέρως Εὐρώπης προϋποθέτει τὴν μόνιμον καὶ χρήσιμον ὑποστήριξιν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων, τῶν οἰκονομικῶς περισσότερον ἀνεπτυγμένων, ὑπὲρ ἐκείνων τὰ ὁποῖα εἶναι ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένα. Τοῦτο ἔγινε πλέον κοινὴ συνείδησις, ἀνάγεται εἰς τὸ ὕψος καὶ εἰς τὴν ἔκτασιν ἐνὸς δόγματος, προστίθεται δὲ εἰς τὸ κείμενον, ὅτι μόνον οὕτω, μόνον διὰ μιᾶς τοιαύτης ὑποστηρίξεως, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις θά προχωρήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, πρὸς μίαν γενικὴν σταθεροποίησιν.

Κύριοι, αὐτὰ οἱ δώδεκα Ἕλληνες ποὺ ἐπήγαμεν ἐκεῖ καὶ οἱ ἄλλοι, τόσοσ πολλοί, καὶ τόσοσ ἐπίσης ἀξιοί, οἱ ὁποῖοι προηγουμένως μᾶς ἐβοήθησαν, αὐτὰ κατωρθώσαμεν, αὐτὰ ἐφέραμεν μαζί μας.

Ἦδη τὰ παραδίδομεν εἰς τὰς δύο μεγάλας δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν κυβέρνησιν καὶ εἰς τὴν δημοσίαν γνώμην. Τὰ παραδίδομεν μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐὰν καὶ αἱ δύο τὰ ἐνστερνισθῶν θά ἔχομεν κατὰ τὸ ἔτος 1954 ἐπὶ πλέον τῶν τεραστίων ἐπιτευγμάτων, τὰ ὁποῖα περιμένομεν ἀπὸ τὴν καθαρῶς κυβερνητικὴν ἐνέργειαν καὶ τοῦτο τὸ σημαντικόν: ὅτι θά συγκομίσῃ, κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ἡ Ἑλλάς καὶ ἄλλα ἐπιτεύγματα — αὐτὰ ποὺ σᾶς ἀνέλυσα — ὀφειλόμενα εἰς τὸν ζῆλον, τὸν ἐθελοντικὸν ζῆλον, ὀρισμένων δεκάδων καλῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἄλλον τίτλον ἀναγνωρίσεως δὲν διεκδικοῦν, παρὰ ὅτι καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν περίπτωσιν ἔπραξαν τὸ καθῆκον των.